

Å åpne for utvinning i nord er som å satse penger på at en global klimapolitikk vil havare totalt. Foto: Istock

Arktis må fredes

Ny forskning viser at de fossile ressursene i nord må forbli i bakken hvis vi skal nå togradersmålet.

Bård Harstad

Publisert: 29.01.2015 – 21:51   Oppdatert: 30.01.2015 – 10:41

Utenriksminister Børge Brende sa nylig at «når Arktis blir mer tilgjengelig, kan vi produsere mer energi derfra». Han ønsker videre å «frikoble veksten i energiforbruk fra utslipp av CO₂». Selv om ønsket deles av mange, vil dette forbli ren ønsketenkning, ifølge ny forskning.

I fagtidsskriftet Nature viser professorene Christophe McGlade og Paul Ekins fra University College London at ny teknologi som karbonlagring vil ha liten effekt. Mesteparten av kjente fossile ressurser må uansett forbli i bakken om togradersmålet

skal kunne nås.

Vi har lenge kjent til at andelen som må forbli urørt, er omtrent 70-80 prosent. Men det vi ikke har visst, før nå, er hvilke ressurser som må konserveres. McGlade og Ekins tar utgangspunkt i kostnadseffektivitet og at en først og fremst burde utvinne ressurser det er billig å utvinne og de som er relativt rene. Ressurser det er dyrt å utvinne, eller som gir store utslipp, er de som burde fredes, sett fra et samfunnsøkonomisk ståsted.

Gass erstatter kull, bekreftes det. Hele 82 prosent av kjente kullressurser burde forbli i bakken, mens mer av oljen kan utvinnes. Men i nord er alle ressurser dyre å utvinne. McGlade og Ekins' regnestykke konkluderer med at «alle arktiske ressurser burde klassifiseres som ubrennelige».

Studien slår fast at utvinning nord for polarsirkelen er uforenlig med togradersmålet. Som kjent går polarsirkelen langt sør for regjeringens egen grense, den såkalte iskanten.

Forskere som McGlade og Ekins har stor troverdighet. De har viet livene sine til å søke kunnskap, og har ingen egeninteresse i at oljenæringen tjener mye eller lite.

Det samme kan ikke sies om alle andre aktører i debatten. Bransjeforeningen Norsk olje og gass presterer å argumentere for at «jo lavere oljepris, desto viktigere er det å åpne flere områder og gjøre flere funn». Jeg trekker ikke frem sitatet her for å latterliggjøre det, men for å vise at lav oljepris i seg selv neppe er nok til at arktiske ressurser forblir i bakken.

Dessverre kan man heller ikke satse på at en klimaavtale i Paris til høsten uansett vil sørge for at arktiske ressurser blir ulønnsomme. I forkant av Paris-møtet oppmuntres riktignok alle land til å foreslå nasjonale kutt, men det er hverken snakk om tøffe krav eller juridiske forpliktelser. Det eneste vi vet, er at arktiske ressurser, olje såvel som gass, må forbli i bakken om togradersmålet skal nås. Å åpne for utvinning i nord, som i forslaget til 23. konsesjonsrunde, er som å satse penger på at en global klimapolitikk vil havarere totalt.

Men istedenfor fredning krangler vi om Arktis. I desember ble også Danmark medlem i klubben av land som gjør uforenlige krav på Nordpolen. Mange mener det foregår en stillingskrig i nord, der nasjoner og selskaper som trekker seg, frykter å bli erstattet av andre. Det er derfor både viktig og nødvendig med en internasjonal avtale som forbyr utvinning av ressurser i Arktis.

Og det beste tidspunktet for en avtale om Arktis er akkurat nå. Det er politisk lettere å verne felt når oljeprisen er lav. Dessuten er det ennå ikke klart hvem som vil få medhold i kravet om Nordpolen, eller endel andre arktiske havområder for den saks skyld. Vi kjenner ennå ikke til nøyaktig hvilke ressurser som skjuler seg på havbunnen eller teknologien som trengs for å få dem opp. Det er mye lettere å komme til enighet om vern nå, enn det vil bli den dagen det er krystallklart hvem som vil tjene mest på utvinning i nord. Vi har i dag en historisk sjanse til en arktisk verneavtale som vi senere kan komme til å savne.

Siden ressursene og områdene kreves av flere land, blir vern en delt byrde. Siden de som krever, er relativt rike, vil vern i nord ikke kreve samme kompensasjon som vern av regnskog, for eksempel. Så i tillegg til kostnadseffektivitet er det flere politiske grunner til at nettopp arktiske ressurser bør forbli i bakken.

I 1959 ble øst og vest enige om Antarktistraktaten. Traktaten forbyr militær aktivitet og utvinning av ressurser på det sydlige kontinent. Avtalen ble signert midt under den kalde krigen, men kanskje var spenningen en katalysator heller enn et hinder for fredningsavtalen. Selv om Arktis ikke er et kontinent, som Antarktis, burde det være enda lettere å bli enige om vern i nord. Vi har alt Arktisk Råd, der Norge har en sentral rolle. I tillegg har World Economic Forum nå en rådgivningsgruppe for Arktis - og denne ledes av Jonas Gahr Støre. Jeg vet ikke om Støre leser Nature, men både han og Brende kan enkelt google seg frem til McGlade og Ekins' studie.

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

Twitter: @bardharstad

Les hele avisen